LIETUVOS NACIONALINĖS M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

LKA 4563

SPINDULIAI

Nr. 3. RELIGINĖS KULTŪROS IR VISUOMENINIS LAIKRAŠTIS 1946. X. 30.

J. Bružikas S. J.

VĖLINĖS

Šiuo momentu mes esame tremtiniai, nes netekome tėvynės. Bet giliau pagalvoje būtinai prieiname išvados, kad bendrai ir visoj žemiškoj tėvynėj mes esame tik svečiai. Po šimto metų, bet ir anksčiau, jau būsime anoje karsto pusėje.

Ne tik Sv. Raštas apie tai byloja, bet ir žmogaus prigimtis jauste nujaučia, kad su šiuo pasauliu ne viskas baigiasi. Ir labiausiai apsileides ar atšales tikėjime žmogus, artėjant mirčiai, tvarkosi, šaukia kunigą. Tik baisiai gaila, kad dažnai būna jau per vėlu, o jeigu ir spėja apčiuopiamai atlikti išpažinti, bet kur atgaila, kur skriaudų, apkalbų ir kitų prasikaltimų atlyginimas? !... Galima tikėtis, kad be galo gailestingas Dievas pačia didžiausia ir amžina bausme dovanojo, bet laikinoji bausmė laukia taip vadinamoj skaistykloj, nes reikės atsilyginti iki paskutinio skatikėlio, ir niekas suteptas neleis į dangaus karalyste, sako pats Išganytojas. O kur gi žmogus atsilygins, jei pasitaisyma atidėliojo iki mirties.

Dėl to tikėjimas į skaistykla yra Sv. Raštu ir Dievo teisingumu paremtas ir yra tiek didelis, kiek ir tikėjimas į kitas tiesas. Jei kitas tiesas priimame, turime priimti ir šiaja, kitaip jokiu būdu nebūtume katalikai, nes kas viena tiesa atmeta, turi atmesti ir kitas.

Jau Senojo Istatymo Machabėju knygose skaitome kaip Judas Machabėjus surinkes auku apie 12 tūkstančiu drachmu, pasiuntė į Jeruzale (kunigams), kad melstusi už kritusiuju mūšyje kareiviu nuodėmes. Ir priduria Sv. Raštas, kaip "Sventa ir išganinga malda už mirusius, kad jie būtu išgelbėti iš nuodėmiu" (2 kn. 12, 46).

Jei nebūtu skaistyklos, tuomet maldos už mirusius nebūtu reikalingos. Tik pagalvokime. Kas pateko į dangu, tasai nebereikalauja maldu, jau šis už mus meldžiasi, kas pateko į pragara, irgi už ji maldos nebereikalingos, nes iš pragaro niekas jo nebeišgelbės. Taigi.

"Pasigailėkite, pasigailėkite, nors jūs mano prieteliai, nes Viešpaties ranka mane užgavo!" (Job. 19, 21). Sie Sv. Rašto žodžiai yra taikomi prie kenčiančiuju skaistykloje.

Tais žodžiais šaukiasi mūsu mirusieji tėveliai, kuriuos gal ne karta itraukėme į piktuma ar kitas nuodėmes. Dabar jie kenčia už vaikus, kad per daug jiems laisvės davė, juos išlepino, o mažai rūpinosi ju auklėjimu.

Saukiasi mires vyras, kuris su savo žmona nuolat kėlė vaidus, barnius ir moterystėje netikusiai gyveno. Prie ko jis dabar šauksis, Aišku, prie savo gyvenimo draugės. Ta pati daro ir mirusioji žmona, o gyvas vyras gal nė nepagalvoja, kiek jis kaltas jos kančiu.

Pasigailėk ir tu savo nuodemiu bendradarbio, ar bendradarbės, kuriuos gal jaunystėje itraukei į nedorybes. Gal žmogui sugadinai tikėjima, gal išplėšei dora, gal itraukei i girtuoklyste. Dar tamsta gyvas, o tamstos bendradarbis jau šaukiasis pagelbos.

O kiek šiame kare žuvusiuju šaukiasi prie savo gimiiniu ir pažistamu... Atsimink ir tuos, kuriu niekas neatsimena.

Kaip pagelbėti?

Lietuvos kapinės

Dažnai metuose, bet ypač Vėlinėse lapkricio mėnesio 2 d. kiekvienais metais tikintieji ir netikintieji daro atminima iš mirusius.

Geriausia dvasinė pagelba tai — šv. Mišios. Yra tikėjimo dalykas (plg. Tridento nutarimo 22 sesijoj), kad Mišios savo galybe yra toji pati auka ir Kalbame: "Nužengė į pragarus." Taigi, mires Kristus, tuojau skubinosi išvesti mirusiuju vėles, taip ir dabar per šv. Mišias tasai pats Išganytojas aukojasi už mirusius.

malda, ka ant Kalvarijos kalno, tik ten kruvinu būdu, o čia nekruvinu.

Toliau didelė pagalba — šv. Komunija, rožancius, kryžiaus keliai, atgaila, išmalda ir kitos maldos bei geri darbai. Labai gražus paprotys (pav. Amerikoj ir k.), kai vyksta laidotuvės ar metinės, žmonės uzprašo šv. Mišias ir laike šv. Mišiu eina prie šv. Komunijos. O ne taip kaip pas mus Lietuvoje dažnai pasitaikydavo. Per šermenis ar metines prisivalgydavo, prisigerdavo, o jaunimas net pasilinksmindavo. Giedoriai neidavo be stiklelio giedoti, o duobkasiai duobės kasti. Prisirije degtinės neva atlydėdavo numirėli i bažnyčia, bet kai kurie (daugumoj vyrai) net prastovėdavo laike Mišiu už sventoriaus.

Toks atminimas, be abejo, tik apsunkindavo numirėli. Meskime tokius paprocius, nes ir pagonys savo mirusius gražiau atsimena. Dabar, ištrėmime ir taip nėra iš ko daryti baliu ir ju nereikia, bet daugiau dvasiniu būdu ištieskime pagelbos ranka mirusiėms, o jie išsigelbėje iš skaistyklos neužmirš mūsu brangios Tėvinės.

Faustas Kirša

NE KARTA PARKRITAI, LIETUVI!

Ne karta parkritai, lietuvi, —
Sunki našta audru kely
Sureiškė ašaras ir krauja,
Bet tu kentėt ir mirt gali.

Viršum galvu ereliai skraidė,
Mirtis klajojo vieškeliais, —
Tu ant kapu gėlėm raudojai,
Giedojai giesmes ir meldeis.

Keliai ereliams susimaišė,
Suskilo uolos nuo audru,
Bet niekas meilės nenumalde,
Nei aukso klodais, nei variu.

Dėl to, lietuvi, žodis žodin,
Kaip aukso knygos išmintis,
Ir amžius saulėm nusijosi,
Ir šmėklom krikštysi naktis.

Praeisim mes — jau daug praėjo, —
Užgeso dege žiburiai, —
Bet bus apaštalu stebūklai,
Liks kartos, liks tėvu keliai.

MŪSU RŪPINTOJĖLIS

Apie Rūpintojėli, ta erškėčiais vainikuota, skausmuose, mintyse paskendusi, ranka parimusi Kristu... Kristu, kuri lietuviškas kaimo meistras iš medžio išdrožė ir pastatė rymoti Lietuvos kryžkelėse ir parugėse. Tai — i viena susilieies lietuviškumas ir paprasto žmogaus religingumas. Kenčiantis Kristus saugote saugo ir rūpinte rūpinasi Lietuvos laukais ir žmonėmis, tiesiog, visa lietuviška žemele, — taip šita statula aptarė mūsu literatai, liaudies meno žinovai. Rūpintojėlis pasidarė simboliu bei paveikslu viso mūsu liaudies meno. Dar daugiau. Apie Rūpintojėli mūsu geriausi poetai sukūrė giliu giliausiu, gražiu gražiausiu kūriniu.

Lietuviškas Rūpintojėlis rymo prie lietuviško vieškelio. Prie vieškelio, kuriuo eina pėščias Lietuvos darbininkas, kuriuo važiuoja arkliais Lietuvos ūkininkas, kuriuo lekia automobiliu Lietuvos Valstybės pareigūnas, verteiva. Visi jie palaužti dienos vargu, rūpesčiu, visi skundžiasi nedalia ir neteisybe, — visi tik kaltina, dejuoja, verkia. Bet nė vienas nepažvelgia i Rūpintojėli, kuris kantriai laukia iš ju šventumo. Simtmečius laukia lietuviško šventojo, tokio šventojo, kuris kalbėtu, rašytu Nemuno kalba, kuris verktu Palangos gintaro ašaromis, kuris lietuviško žmogaus stebuklais Perkūno garbintoju ainius, jiems patiems nepastebint, darytu nenugalimais.

Nevienas inteligentas, kuriam koktu ir nepatogu laikyti kambaryje Kristaus kryžiu (mat, jo nejaudina ir nežavi krikščionybė) mielai užleidzia garbinga vieta Rūpintojėliui. Gal būt, tai reiškia, jog ir jis giliai giliai dvasioje ilgisi šventumo, tiesiog, šventojo.

Kai prieš pat Antraji pasaulini kara Paryžiuje buvo suruošta tarptautinė paroda, tai lietuviai savo skyriuje dominuojančioje vietoje pastatė — milžiniška Rūpintojėli. Svetimi lankytojai to eksponato nesuprato, stebėjosi. Mat, iš jo dvelkė visai kitokia, kito pasaulio dvasia, grynoje šios žemės parodoje. Juk čia viskas judėjo, žibėjo tviskėjo spalvomis, svalgino meniškomis formomis, dominte domino nuostabiomis mašinomis ir technikos irengimais, traukte traukė žemės ūkio

(puslp. 2

Lietuvos Geroji žemė

EXTRA TELEGRAMA: **Spaliu 29 d. J.A.V. Prezidentas Trumanas priėmė amerikos lietuviu delegacija labai svarbiais reikalais**

gaminiais, kurie savo maistingumu ir sultingumu taip artimi žmogaus kūnui. Net prof. d-ras Kuraitis sugriežes išsitarė, girdi, lietuviškas Rūpintojėlis, ir dar tokis milžiniškas, anoje žmogaus ranku darbo demonstracijoje buves ne vietoje..

Rūpintojėlis Paryžiuje reprezentavo visa Lietuva. Jis rymo ties visais luomais. Dulkėtu vieškeliu pro ji traukia visi, o visi luomai. Ir kunigai, besiblaškantieji tarp dangaus ir žemės; ir mokslininkai, kuriu pareiga duoti ka naujo; ir administracijos tarnautojai, kurie pasaukti vykdyti teisingumą; ir žemės ūkio ir pramonės gamintojai, kuriu pareiga teikti tautiečiams geru, nesuklastotu dalyku; ir tėvai motinos, kurie svyruoja tarp pareigos ir savo asmens patogumu, džiaugsmu; ir mergelės, jaunikaičiai, kurie grumiasi tarp svaigulio ir pasiruošimo ateities darbui; ir dar ir dar. Kiekvieno luomo gyvenime lyg velnias išėdes gilus tragizmas. Čia kieta, kaip plienas, pareiga — čia liūliuojas, kaip pūku patalas, asmens patogumas. Rūpintojėlis stebuklingu kantrumu iš visu luomu laukia šventumo. Baugiai tylėdamas laukia. Cum tacet, clamat. Tylėdamas garsiai šaukia.

ATRASTA ŠV. PANELĖS MARIJOS GROTA.

Londonas, spaliu I d. (Reuter)

Daily Mail korespondentas Jeruzalėje praneša, kad vieno arabo darbininko aptikta požeminė grota, turės didele reikšme ankstyvajai krikščionybės istorijai pažinti.

Arabas grinde Jeruzalės gatve ties ta vieta, kur, pagal padavima, buvo palaidota Šv. Panelė Marija. Jis pastebėjo, kad vienas akmuo juda. Išėmes tą akmeni darbininkas aptiko požemine patalpa, kuri buvo tiek didele, kad jos lubas rėmė 35 maigunai.

Grotos dugna dengia storas molio sluoksnis. Archeologai tikisi rasti po šiuo molio sluoksniu stebetinu pedsaku ankstyvosios krikščioniškosios kultūros.

Grota buvo užmirsta jau 1400 metu. Diena ir nakti iėjima saugoja graiku vienuoliai.

Iš "Aftenbladet" 1946 m. spaliu m. I d.

Šioje vietoje yra atrasta Sv. P. Marijos Grota.

PALESTINOS ARABU DELEGACIJA VATIKANE

— Mes visi pajutome ta susirūpinima, kuri šv. Tėvas turi dėl dabartinės dalyku būklės Palestinoje, — pareiškė spaudai p. Yousef Sahyoun delegacijos vardu, kuri buvo priimta Pijaus XII. Jis pridūrė, kad Jo Šventybė išreiškė pageidavima, kad tiesa ir taika viešpatautu Palestinoje. Mes norėtume, — kalbėjo Popiežius, — kad ta žemė kurioje Kristus skelbė savo taikos karalyste, būtu taikus kraštas.

IŠTREMIME GYVENANČIU LIETUVIU KATALIKU VYSKUPU GANYTOJINIS LAIŠKAS SAVO TIKINTIESIEMS

MYLIMIAUSIEJI KRISTUJE!

Dievas, sukurdamas žmogu, nepaliko ji be uždaviniu guvenime. Jam buvo pasakyta pripildyti žeme ir ja užvaldyti (Pradz. 1, 28).

Bet Dievas nenorėjo, kad žmonės tik skaiciumi daugėtu. Jis norėjo, kad žmonės ir savo asmenybe isugdytu, ištobulintu savo dvasios galias, kad taptu šventais, nes jiems buvo paskirta gyventi paties Dievo draugystėje. „Ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte sventi", sako šv. Povilas Apaštalas (I Tes. 4, 3).

Dievo reikalaujamas iš žmogaus šventumas nėra bet koks, bet toks, kurio pirmavaizdis ir mastas yra pats Dievas. „Būkite tobuli, kaip ir jūsu dangiškasis Tėvas tobulas", sako Kristus (Mat. 5, 48). Iš tikro žmogui tai nepasiekiama viršūnė, nes niekam nepasiekiamas paties Dievo tobulumas. Vis tik Kristus ši šventumo masta nurodė, nes nenorėjo žmogaus šventumui nustatyti ribu. Todėl, kas jau yra šventas, gali būti dar šventesnis, teisingas gali tapti dar teisingesnis. Sventumo laipsnis yra juo didesnis, juo panašesniu tampama Dievui, juo daugiau prie Dievo priartėjama. Tai nėra taciau artėjimas žingsniais, bet mintimi ir valia.

Kataliku Bažnyčia deda visas pastangas ta Dievo paveiksla ir panašuma vis labiau ibrėžti žmogaus sieloje, vis labiau tuo būdu žmogu surišti su Dievu. Tam ji turi ypač sakramentus. Krikšto sakramentas pirmiausia pasėja antgamtinio gyvenimo grūdą [illegible] tina ir išaugina Svč. Sakramentas, prarasta antgamtini gvyenima atstato Atgailos sakramentas, ir t. t.

Žmogu pagaliau su Dievu dar riša malda. Ji yra minties pakėlimas prie Dievo, kalbėjimasis su Dievu. Nors žmogus visa savo būtybe yra surištas su Dievu, kaip savo Kūrėju, vis tik reikia, kad ši savo ryši jis ir samoningai pajustu ir išgyventu. Tai kaip tik ivyksta per malda. Tuomet visi nuodėmės ryšiai netenka savo pančiojančios ganos nuodėmė bėga nuo žmogaus.

Kiek palaimos neša žmogui ši nuolatinė maldos būsena! Štai kodėl Kristus yra pažymėjes, kad visuomet reikia melstis ir nepailsti (plg. Luk, 18, 1). Kadangi tačiau fiziškai nėra imanoma nuolat kalbėti maldas ar bent samoningai mintimi jungtis su Dievu, ši Kristaus pasakyma reikia suprasti kaip valios nusistatyma ir dvasios būsena, kuri, viska perleisdama per savo prizme, ir labiausia užimanti darba paverčia malda. Todėl ir sunkiausi pašaukimo darbai negali žmogaus atitraukti nuo Dievo.

Reikia tačiau, kad žmogus vis tik rastu atliekamo laiko ir pilnai samoningai savo ryši su Dievu išgyventi. Stai kodėl tarp dienos darbu ir uždaviniu sau derama vieta turi turėti ir malda. Juo daugiau maldai bus skiriama reikšmės ir laiko, juo bendravimas su Dievu bus artimenis ir gyvenimas šventesnis, žinoma, jei nebus meldziamasi vien tik lūpomis.

Ypatingo pagyrimo verti tikintieji, kurie praktikuoja bendra šeimos malda ar jungiasi i būrelius ir draugijas, kad bendromis pastangomis ugdytu savuje maldos dvasia ir visokiais būdais skatintusi i šventesni, tobulesni gyvenima. „Kame du ar trys susirinke mano vardu, ten aš esu ju tarpe", sako Kristus (Mat. 18, 20). Siam reikalui Bažnycia yra ikūrusi visa eile tokiu draugiju.

Sios bažnytinės draugijos, Mylimiausieji, jums visiems yra gerai žinomos dar iš Nepriklausomos Lietuvos laiku, ir ne vienai iš ju, jūs, be abejo, priklausėte ir priklausote. Kiekviena lietuvė katalikė motina laikė savo būtina pareiga savo vaika irašyti i rožančiaus ir škaplieriaus brolijas. Kiti dar savo noru isirašė i Svč. Trejybės, Svč. Jėzaus Sirdies, šv. Juozapo ar kitas brolijas arba i Gyvojo Rožančiaus pulkus. Nemaža nariu turėjo ir Svč. Sakramento garbinimo brolija. Ypač placia banga sujudo tikintieji rašytis i Maldos Apaštalavima. Lietuvis jautė pareiga ir reikala melstis, ir tai melstis ne vienas, bet būriu, juo labiau, kad toms brolijoms Bažnyčia yra suteikusi ir daug dvasiniu maloniu, atlaidu.

Daug sunkesnes pareigas dėjosi sau ant pečiu tretininkai, šv. Pranciškaus Asyžiečio trečiojo ordino nariai. Ir pasaulyj būdami, jie stengėsi kiek galėdami pasekti vienuoliu gyvenima, siekianti gyvenimo šventumo, tobulumo.

Kiek mažiau, Lietuvoj buvo prasiplatinusi, kitur labai mėgstama Marijos Sodalicija, kurios nariai stato sau uždaviniu ypatingai garbinti Marija, tuo siekdami gyvenimo šventumo ir ugdydami savuje apaštalavimo dvasia. Si Marijos odalicija verta tačiau ypač mūsu jaunimo susidomėjimo, nes ji padeda pasektį Marijos nekaltumo pavyzdi.

Lietuvio širdyje Marijai visuomet buvo skirta daug vietos, todėl stoti oficialiai i jos garbintoju eiles, lietuvis neturi jokiu psichologiniu sunkumu, juo labiau, kad tarp žymiausiu jos garbintoju, jis mato ir savo tėvynės karalaiti šv. Kazimiera.

Kokia paguoda Sodalicijos nariams turėti tokia galinga Globėja! Bet be Marijos, vyriausios globėjos, sodalai dar renkasi ir antraji šv. Globėja. Lietuviškoje Marijos Sodalicijos šeimoje tokiu antruoju globėju sodalams dera turėti šv. Kazimiera, ta didi Marijos garbintoja ir jos nekalto gyvenimo sekėja. Sodalai net galėtu vadintis jo vardu-kazimierininkais.

Tenka apgailestauti, kad tremtyje broliju gyvenimas yra gerokai apsnūdes, jei nevisai apmires, kai tuo tarpu ir maldos, ir šventesnio gyvenimo reikalas yra net labai padidėje. Mes patys ir tėvynė gyvenama didžiausiuos sunkumuos ir nežinioj dėl ateities. Bet mes mokame tik dūsauti ir mieko neveikti, net melstis nenorime. Turėtumėm bent kitu maldingumo pavyzdžiu pasekti. Ji mums duoda Vakaru Europa.

Antai, liepos mėnesi, Prancūzijoje atžymėjo kryziaus zygis ivairiu vakaru Europos tautu i Vėselay, kur lygiai prieš 800 metu kryziams žygi prieš saracėnus buvo pradėjes skelbti šv. Bernardas. I Vėselay ejo maldininkai iš Prancuzijos, Anglijos, Belgijos, Sveicarijos ir kt., ant peciu mediniais kryžiais nešini. Atgailos ženklan maldininkai dažnai ėjo basi. Iš Anglijos kryžius buvo atneštas net 700 km. Sis kryžiaus žygis nebuvo prieš ka nors, bet už taika pasaulyje. Atgailodami šio kryžiaus žygio dalyviai meldė iš Dievo pasauliui pastovios taikos.

Tikriausiai ir mes turime ko prašyti iš Dievo pasauliui, Europai, bet ypač mūsu tėvynai. Jos reikalus mes gerai žinome. Taip pat gerai turime žinoti, kad vienintelis mūsu išsigelbėjimas yra Dievas. „Dievas yra mūsu prieglauda ir stiprybė, dažnai giedama su Psalmininku. Jei tik jis paims mūsu reikala i savo rankas, viskas baigsis kuo geriausiai. To ypač turime prašyti šiandien, tautos šventėje. Taip pat ypatingai šiandien turime siusti karštas maldas ir i dangaus Karaliene Marija, kurios Užgimima mes šiandien švenčiame. Prašykime, kad ji mūsu neapleistu, bet motiniškai mus saugotu ir globotu.

Ištverminga ir bendra malda daro stebuklus. Apaštalu Darbuose skaitome, kaip Apaštalas Petras buvo Erodo Agripos imestas i kalėjima, kad po Velyku šventu būtu nužudytas. Neturėdama jokiu kitu priemoniu, išlaisvinti Apaštalu Kunigaikščiui iš jam gresiančios mirties, Jeruzalės Bažnyčia griebėsi maldos. "Bažnyčia meldėsi nesiliaudama už ji Viespačiui", sako Apaštalu Darbai (12, 5). Ir ši ištverminga bendra tikinčiuju malda buvo išklausyta. Apaštalui išlaisvinti Dievas pasiuntė pati angela. Pažadintam iš miego Petrui nuo ranku nukrito pančiai, ir nematomai pravedė ji angelas pro visas sargybas. Petrui atrodė, kad tai sapnas, bet tai buvo realybė. Tik išėjes i laisve, Petras atsipeikėjo ir suprato, ka p Dievas ji išgelbėjo nuo tikros mirties.

Dievas turi tūkstančius būdu žmogui padėti, tik reikia, kad žmogus būtu to vertas ir kad Jis būtu prašomas pagalbos. Nors Dievas žino pats mūsu reikala, bet nori, kad tie reikalai būtu jam maldoje išdėstomi. To laukia ir žemiškas tėvas iš savo vaiko.

Nenorime, Mylimiausieji, kad šis mūsu kvietimas dalyvauti broliju gyvenime pasiliktu vien tik šauksmas dykumoje. Valanda yra rimta, ir laiko balsa išgirsti yra išsigelbėjimo laidas. Gana miegoti ir snausti. Maldos srovė teneša todėl tikinčiuosius brolius ir seseris i antgamtinio gyvenimo aukštumas ir viršūnes.

Visagalio Dievo Tevo ir Sūnaus ir Sventosios Dvasios palaiminimas tenužengia ant jūsu ir tepasilieka visuomet. Amen.

Juozapas Skvireckas
Kauno arkivyskupas ir metropolitas
Vincentas Brizgys
Kauno vyskupas pagalbininkas
Vincentas Padolskis
Vilkaviškio vyskupas pagalbininkas.

Delegacija popiežiui iteikė arabiška teksta su prancūziška vertimu ivyniota i balta šilka.

Sv. Tėvas savo atsakyma davė dvieju puslapiu raiziniais išrašytame tekste, kuris galės būti paskelbtas tik vyriausiajai arabu tarybai Palestinoje sutikus. P. Sahyoun pareiškė, kad teksto pagrindinė mintis buvo išreikšta ir popiežiaus kalboje.

LAPKRITIS

P 1 Visu Šventuju
S 2 Vėlinės, Salna
S 3 Teofilis, Vosgilė, Vidmantas
P 4 Karolis, Buteikė, Arūnas
A 5 Elzbieta, Judrė
T 6 Leonardas, Vygaudė
K 7 Cirtautas, Kvietė
P 8 Gotfridas, Uolkertė, Svirbutas
S 9 Teodoras, Miglė, Asautas
S 10 Andriejus, Vaisilgas
P 11 Martynas, Snaigūnė, Kelkis
A 12 Šv. M. Gl,, Kadinė, Austomas
T 13 Eugenijus, Grazidė, Narvydis
K 14 Serafinas, Saulenė, Ramantas
P 15 Gertruda, Zilinė, Vaidila
S 16 Edmundas, Aiskutis
S 17 Aušros Vartu Sv. P. M.
P 18 Tamošius, Ledrūna, Lizdeika
A 19 Elzbieta, Audronė, Dainotas
T 20 Feliksas, Rūstelė
K 21 Albertas, Eibarė
P 22 Cecilija, Dainė, Rūstenis
S 23 Lietuvos Kariuomenes Sventė, Klemens
S 24 Jonas nuo kryž., Rumbaudas
P 25 Kotryna, Germė
A 26 Silvestr., Svitrigailė, Zempūtis
T 27 Virgilijus, Girdutė, Almantas
K 28 Rufas, Ringelė, Rimgaudas
P 29 Saturninas, Daujutas
S 30 Andriejus, Linksmuolė

KRISTAUS KARALIAUS ŠVENTE

Popiežius Pijus XI savo 1925 metu gruodžio mėn. 11 d. aplinkraštyje isakė kiekvienais metais spaliu mėn. paskutiniame sekmadienyje švesti Kristaus Karaliaus šventę. Sis Kristaus vietininko isakymas yra labai reikšmingas šiu laiku žmonijai. Si šventė kviečia šiu dienu žmones pakelti i virsu, dažnai visokiuose gyvenimo smuikmenose aptemusias, akis. Duoda galimybės išvelgti i senovės, kartu ir amžinai naujos tiesos, tvirtybe ir grožį, kuri amžinai švietė ir švies krikščionybėje. Tas viskas primena mums tai, kad Kristus yra aukščiausias ir galingiausias visu Karaliu, amžinybės Karalius, šio žodžio tikriausioje prasmėje, **"Kurio valstybei nėra pabaigos" (Luk. 1, 32).**

Kristaus Karaliaus Esybė žmonijai yra visuomet gyva. Ja visuomet, per amžius jautė širdyje kiekvienas tikintysis žmogus. Jo viršgamtinės šviesos apšviesta Veida matė ir Senojo istatymo žmonės, šv. Rašto simboliuose ir pranašu vizijose, kurios žadėjo jiems tolimus, laimingesnės ateities laikus, kada šis Karalius pastatys savo valstybe. To laukė ir meldė karštai senojo istatymo žmonės.

Kad Kristus yra Karalius, tai aiškiai liudija Naujojo Istatymo šv. Raštas. Ir visuose krikščionybės amžiuose tai primena mums Bažnyčia savo liturginėse maldose.

Užtenka paminėti kad ir šiuos bažnytiniu liturginiu maldu tekstus, kaip: **"Garbės Karalius", "Karalius, kuriam priklauso valstybė ir garbė", "Kurio valstybė neikad nesibaigs", "Jam tarnaus visu tautu, genčiu ir kalbu žmonės", "Eikite, šlovinkite Kristu Karaliu"... "Apaštalu Karaliu",... "Kankiniu,..." "Išpažinėju,..., "Visu šventuju Karaliu", net "Angelu ir arkangelu Karaliu",... "Kuris valdo su Dievu Tėvu per amžiu amžius" ir t. t.**

Taip bažnyčia kalba apie Kristu, apie savo dieviškaji Karaliu; ir visai suprantama, kodėl taip daroma. Ji, Kristaus Bažnyčia, juk, yra pirmiausia ir svarbiausia Kristaus Karaliaus valstybė; Valstybė, kuri "ne iš šio pasaulio", ir kuriai vistik reik likti šioje žemėja, tarp žminiu, ir tol, kol čia žemėje pasiliks žmonės. Visvien ar to nori, ar nenori šio pasaulio galingieji, Kristaus ir Jo Bažnyčios priešai, Ji turi likti ir Ji liks, kad priglaustu prie saves visus tuos, kurie itikės Kristuje, pripažins Ji savo Karaliumi, pripažindami Jo dieviškaja tiesa ir pildydami Jo istatymus.

Kristaus Karaliaus valstybės ideologija ir charakteri aiškiai parodo šios šventės prefacija, pakartotinai pabrėžianti, kad Kristaus Karaliaus valstybė yra: **"regnum veritatis et vitae" (teisingumo ir gyvybes valstybė), "regnum sanctitatis et gratiae" (šventumo ir gailestingumo valstybė), "regnum iustitiae, amoris et pacis (teisingumo, meilės ir ramybės valstybė).**

Ir iš tikruju, sunku ir isivaizduoti ka nors didingesnio už tuos nedaugel žodžiuose išreikštus Kristaus Karalijos idealus, pastatant juos lygiagrečiai toms gėrybėms, kurias neša savyje ir kuriais "laimina" savo piliečius moderniojo antikrikščioniškojo tipo valstybė. Tačiau paskutinės valstybės pasireiškimus, su visais ju žiaurumais, yra spėjusi išbandyti mūsu 20 a. karta. Sie du priešingi palyginimai duoda mums pakankamai suprasti ir pamatyti šias dvi, pilnas giliu priešingumu valstybes, kaip tai: gyvybiskos tikybos, viršgamtinės šviesos pasauli, ir jos priešingumo — bedievybės ir tamsos pasauli. Taip, ir tamsa turi savo paslaptis; misterium iniquitatis...! Kad tap yra, užtenka paminėti kad ir ši viena bruožą: Kodėl melo ir tamsiuju jegu agentai savo apgailestaujamoje misijoje yra tikinčiuosius? Kad save ir kitus padaryti nelaimingais visiems laikams, kad ištisas žmonijos mases pastumti i neišreiškiamai gilia nelaime, jie labai daug deda pastangu ir pasišventimo.

Tačiau žinojimas, kad mes priklausome prie saulėtos Kristaus Karalijos valstybės, kad esame Jo Bažnyčios dažnai daug energingesni už mūsu nariai, turi pasidaryti mūsu kelio vedamaja žvaigžde, šiuose liūdnuose didžiuju suiručiu laikuose. Mes neturime nė valandėlės užmiršti, kad visos Kristui Karaliui priešingos jėgos, visvien kokio pavadinimo ir iš kurios pusės jos beužpultu, tik tiek jos teišsilaikys ir tik jos nelaimiu teatnes, kiek tai bus skirta iš Augštybiu. Ir ateityje užges nė viena Kristui Karaliui priešinga jėga, kaip daugelis juju jau turėjo užgesti praeityje. O Kristaus Karaliaus valstybė pasiliks. Ji pasiliks ir tada, kai visa žmonija jau bus užbaigusi šios žemės eksistencija ir visiems laikams bus baigta jos istorijos raida. Tada ypatingai Kristaus Karališkoji valstybė įgaus savo šviesos viršunes, ir šia jos šviesa nebeistengs užtemdyti jokios piktos jėgos. Taktai ten, amžinojo gėrio valstybėje, pasirodys, kaip teisingi ir protingi buvo tie, kurie savo žemiško gyvenimo posme, buvo prate prisilaikyti ir ištikimai kovoti po Kristaus Karaliaus vėliava! (X. J.)

Regnum veritatis et vitae, regnum amoris et pacis...

VAIKU KAMPELIS

K. Bajerčius

Trys keliai

(Apsakymėlis)

Čirena aukštyn iškile vėversėliai, šauniosios kregždės tik raižo sparnais ora, tik raižo; suklego visa paukštija. Ir taip gera pasidarė Joneliui, net akys merktis pradėjo — ėmė norėti miego.

— Ne, mano Jonelis, — migti negalima. Bet tik tyčia, tik truputėli jis taip sau užsimerks ir pabus valandėle — pažiūrės, ar gera, ar saldu būtu miegoti, kai saulutė teka, o paskui vėl tuoj atmerks. Tuoj, tuoj — tučtuoj, Tik viena minutėle užsimerks ir vėl atsimerks. Jis dabar taip nepadarys, kaip ana ryta kad padarė. Neužmigs. Bet Keršė patraukė tiesiai i vasaroju, ir Joneliui nebuvo laiko akis primerkti.

Kai saulė jau priešpiečiuose buvo, parginė Jonelis visa banda namon ir uždarė i tvarta. Miego labai norėjo ir todėl, nuėjes i daržine, trupučiuka atsigulė pernykščiame šiene pramigti.

IV.

Tik spėjo Jonelis užmerkti akis — ir mato ateinanti aukšta, gražu, šu balta skrybėlaitę ant galvos, jauna vyra. Net nusigando jis to nepažistamojo svečio, bet tuoj ir vėl atsikvošėjo: kam gi jis turi bijoti? Juk jis yra Petro Murmos piemuo, pačio turtingojo ūkininko visame kaime, kurio visi turi bijoti. Ka Murma pasako, tai — šventas žodis. Bet kaip ir nebijoti Murmos, kad jo tvarte stovi ketvertas arkliu, kaip krosniu, septynetas karviu, o kur dar veršiai, avys, kiaulės!... Žasys su viršum vištu... Žasys su tuo žinaibekliu žasinu... Ir ka gi čia viska išskaitysi — turtingiausias visame kaime ūkininkas ir gana. Todėl visi ir tyli prieš Murma. O jei kuris netylėtu, tai Murma tuoj apkultu, nes jis ir piktas be galo: visumet paniures, susiraukes, o kad jau suriks ka nors, tai net žemė sudreba! O barti taip ir bara visus be paliovos — jam visa kas negera ir negera.

Todėl, jei tik tas ponas ka nors pikta jam pasakys, tai ir pasiskus Jonelis Murmai. Ot, užriktu tuomet ant jo Murma, net žemė supurtėtu.

Bet Joneliui taip begalvojant, nepažistamasis ponas vis čėjo prie jo artyn, maloniai šypsodamasis, ir atrodė Joneliui toks geras gerutėlis, toks meilus, kad ir palyginti su Murma negalima.

Jau visai prisiartino, tiktai už keliu žingsniu, ir Jonelis vos vos iškentė nepabėges — kad tik nebūtu tas ponas jam taip meilus atrodes, tai tiek jis būtu ir temates Joneli. Bet dabar jis to nepažistamojo pono visai nevengė: jei nesigėdėtu, tai prieitu ir pats ji užkalbintu. Išpasakotu jam viska viska: ir kaip sunku pas Murma tarnauti, ir kaip jo motutė visoumet ji myli, ir kokiu dideliu avietynu jis miške žino. Tuo tarpu nepažistamasis vyras jau visai arti prie Jonelio priėjo ir, šyptelėjes, tarė:

— Garbė Jėzui Kristui!

— Per amžiu amžius. Amen. — atsakė akis išpūtes Jonelis.

— Ar tau, Joneli, dar nenubodo banda ganyti pas Murma?

— Dar ne labai. Bet iš kur, poneli, mane pažisti, kad varda žinai?

— Aš visu žmoniu vardus žinau. O ypač taves kaip gi aš nepažinčiau, iš pat mažu dienu augines ir vedžiojes. Juk aš su tavimi ir diena ir nakti esu, bet tu truputi išdykes: ir kalbėti su manim ne labai tenori. Jei aš tau ka nors pasakau, tai visai ir neklausai! —

Čia Jonelis labai nustebo. Dar niekumet to žmogaus nebuvo mates, o jis čia dabar sako, kad ji augines, vedžiojes ir kad jis, Jonelis, jo kalbos klausyti nenoris; nieko ir suprasti negalima.

— Nemanyk taip, Joneli! Aš teisybe sakau. Jei dabar tau ir sunku suprasti, tai vėliau pats pamatysi. —

Jonelis susigėdo ir nuleido akis žemėn. Bet nepažistamasis, menustodamas, tesė toliau:

— Joneli, pasakyk man verčiau, ar nori pamatyti savo motute?

— Kaip gi! Labai, ponuli, noriu! Aš šiandien pas ja ir eisiu. Paskui eisiva su mamyte uogauti. Aš nusivesiu ja i ta didiji avietyna, kuri vakar radau. Žinai, ponuli, ten, tame didžiajame kirtime, pačiame kampe ties raistu. Pats didysis krūmas tai aple ta ažuolini kelma, kurio vidus išpuves, o šonai apdege. Ot didumėlis ten aviečiu! kaip nykščio galas. Isidėjau kelias i burna, tai pačios ir sutirpo. Iš to vieno krūmo, ponuli, prisirinksiva su mamyte pilna kašute, o paskui mamutė nunaš jas i Jurbarka ir parduos. Žinai, ponuli, mano mamytė uogas parduoda vis ties tais didžiaisiais mūro namais šalia rinkos; toks guzikuotas su žibančia kepure ponas jas nuperka ir brangiai užmoka! Oho, ir už šitas avietes mamytė gaus kokius tris litus. Aš pasakysiu, kad pigiau neduotu! — kalbėjo Jonelis, pilnas džiaugsmo ir jau isidrasines.

— O ar tu, Joneli, myli savo mamyte? — šyptelėjes, vėl paklausė ponas.

— Kaip gi! Labai myliu, nes ji man ir riestainiu taip dažnai nuperka, ir tokia gera visumet.

— O ar tu pas ja dažnai nubėgi?

— Labai dažnai. Ir i Jurbarka abu nueinava. Bet tiktai Murma, mano šeimininkas, kažin kodėl labai nenori, kad aš nueičiau pas savo mamyte. Kai perpietėmis, ar šiaip kada nors nueinu, tai labai bara. (Bus daugiau)

TAIP PRAEINA PASAULIO GARBĖ. IŠ NIURNBERGO TEISMO

DALIS KARO KALTININKŲ NUBAUSTA.

Jau paskelbtas sprendimas Niurnbergo ivykdytas Berlyne š. m. spaliu mėn. 16 d. 3 val. ryto.

Tarptautinis Tribunolas Niurnberge paskelbė sprendima. Iš 22 didžiuju karo nusikaltėliu 12 nubausta mirties bausme pakariant, 3- kalėjimu iki gyvos galvos 2-po 20 metu, 1—15 metu. 1—10 metu ir 3 išteisinti. Iš kaltinamu 7 organizaciju 4 pripažintos kaltomis ir 3 nekaltomis.

Teismo sprendimo skaitymas truko dvi dienas. Posėdžiu salė pilna aukštu užsieniu valstybiu ir vokiečiu pareigūnu, karinės valdžios atstovu, užsienio ir vidaus korespondentu. Teismo patalpose ir visame meiste buvo imtasi ypatingu apsaugos priemoniu bet kokiam samokslui išvengti.

Dalyvaujant visu keturiu didžiuju valstybiu atstovams- prokurorams, gynybai ir visiems kaltinamiesiems, š. m. rugsėjo mėn. 30 d. 9,30 val. teismo pirmininkas Lawrence pradėjo skaityti teismo sprendima. Sprendime buvo aiškinama Tarptautinio Tribunolo teisėtumas ir sukritikuojama gynybos iškelti argumentai. Tarptautinės sutarty, kaip Hagos konvencija ir kt., kurias Vokietija buvo pasirašiusi ir tuo ypatingai isipareigojusi, sudaro teisini šio Tarptautinio Tribunolo pagrinda. Vokietijos teismai karo nusikaltėliu teisti negali, nes, Vokietijai be salygu kapituliavus, neliko ir Vokietijos teismu.

Bet i Tarptautini Tribunola turi buti žiūrima ne kaip i nugalėtoju teisma nugalėtiems, bet kaip i tarptautine teisingumo institucija, sudaryta iš keturiu teisėju, deleguotu keturiu didžiuju valstybiu, pritariant dar 19 kitu valstybiu.

Toliau sprendime išsamiai pavaizduota didžiojo karo samokslo užuomazga, pradedant partijos isikūrimu 1919 mt. ir baigiant didžiaisiais šio karo žiaurumais. Visi to laikotarpio nusikaltimai sprendime yra suskirstyti i 4 grupes:

1. samokslas prieš taika,
2. vedimas puolamojo karo, arba nusikaltimas prieš taika,
3. karo nusikaltimai (jūru karo nuostatu nesilaikymas, žiaurus elgesys ar žudymas belaisviu, okupuotu kraštu apiplėšimas, naikinimas ir kt.)
4. nusikaltimas prieš žmoniškuma (išvežimai, areštai, persekiojimai dėl rasiniu, religiniu ar politinku priežasčiu ir kt.)

Po bendru kaltės apibudinimu sekė antroji sprendimo dalis- sprendimas apie septynias kaltinamas vokiečiu organizacijas. Nusikalstomo pobūdžio organizacijomis teismas pripažino: nacionalsocialistu partijos vadovybe, SS, S. D., ir Geštapo. Sios organizacijos teismo pripažintos vykdžiusios ar padėjusios karo nusikaltimus ivykdyti. Teismo pripažintos nusikalstomo pobudžio organizacijos yra: . A., generalines štabas — O. K. W. ir ministeriu kabinetas. S. A. buvusi mažai reikšminga nusikalstamuose veiksmuose. Gen štabo bei O. K. W., o taip pat ir ministeriu kabineto nariai yra padare daug ir dideliu nusikaltimu, bet nei gen. Stabas, nei O. K. W., nei pagaliau ministeriu kabinetas po 1937 metu nesudarė vientisu organizaciju ir dėl šios priežasties, jos kaip vienetai, nepripažistamos atsakingomis už karo nusikaltimus. Kadangi šiu kolektyvu nariu skaičius yra negausus, tai juos dar ir ateityje bus galima traukti atsakomybėn.

Paskelbus sprendima, buvo baigtas tos dienos posėdis.

Spaliu mėn. 1 d. priešpietiniame posėdyje buvo tesiamas teismo sprendimo skaitymas. Buvo išvardinti visi 22 karo nusikaltėliai ir dėl kiekvieno sprendime pasisakyta atskirai, kuo jis yra kaltinamas. Pripažinti nusikaltimai buvo konkretizuojami ir suvedami i keturias ankščiau išvardintas nusikaltimu grupes.

Seši kaltinamieji buvo pripažinti ivykde visu keturiu grupiu nusikaltimus, 4 — triju grupiu, 7 — dvieju grupiu, 2 — vienos grupės ir 3 pripažinti neivykde šiose grupėse išvardintu nusikaltimu, todėl jie pagal Tarptautinio Teismo statuta nėra šio teismo pripažinti kaltais.

Tokiu būdu yra išteisinti: buv. ūkio ministeris Hjalmar Schachtas, buves prieš Hitleri Vokietijos kancleris, vėliau pasiutinys užsienyje Franz von Papen ir buv. spaudos ir radijo skyriaus viršininkas Hans Fritzsche.

Popietiniame posėdyje, trukusiame tik apie 1 val. laiko, buvo paskelbtos kaltinamiesiems bausmės. Kiekvienas kaltinamasis buvo atskirai ivedamas i sale ir teismo pirmininkas kiekvienam perskaitė sprendima apie jam skiriama bausme. Sprendimas yra toks paskelbtas:

Mirties bausme pokariant yra nubausti: buv. **reichmaršalas Hermann Göringas**, pripažintas kaltu visais 4 kaltinimo punktais,

buv. užieniu reikalu ministeris **Joachim von Ribbentropas**- visais 4 kaltinimo punktais,

buv. naciu filosofas ir tytu sritims ministeris **Alfreds Rosenbergas** — visais 4 pakaltinimo punktais,

buv. gen. štabo viršininkas, **feldm. Wilhelm Keitelis** — visais 4 pakaltinimo punktais,

buv. Geštapo rivšininkas **Ernst Kaltenbruneris** — 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais.

buv. Lenkijos gen. **gubernatorius Hans Frankas** — 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais,

buv. vidaus reikalu **ministeris Wilhelm Frikas** — 2, 3, ir 4-ju pakaltinimo punktais,

buv. antisemitinio laikraščio "Stürmer" redaktorius **Julius Streicheris** — 4-ju pakaltinimo punktu,

buv. generalinis igaliotinis darbo jėgoms surinkti **Fritz Saukelis** 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais,

buv. O. K. W. viršininkas **gen. Jodlis** — visais pakaltinimo punktais,

buv. Austrijos kancleris, vėliau komisaras Olandijai **Arthur Seyss-Inquartas** — 2, 3 ir 4 pakaltinimo punktais ir

buv. Hitlerio dešinioji ranka **Martin Bormannas** (jam teisme nedalyvaujant) — 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais.

Kalėjimu iki gyvos galvos yra nubausti: buv. Hitlerio pavaduotojas **Rudolf Hessas** pripažintas kaltu — 1 ir 2-ju pakaltinimo punktais,

buv. ukio ministeris, vėliau Vokietijos banku valdytojas **Walter Funkas** — 2, 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais ir buv. karo laivyno viršininkas **Erich Räderis** — 1, 2 ir 3-ju pakaltinimo punktais.

20 metu kalėjimo yra nubausti: buv. vokiečiu jaunimo vadas ir Vienos gauleiteris **Baldur von Scharichas**, pripažintas kaltu ketvirtuoju pakaltinimo punktu ir

buv. ginklavimo ministeris **Albert Speeras** — 3 ir 4-ju pakaltinimo punktais.

Buv. užsieniu reikalu ministeris, vėliau Bohemijos ir Moravijos protektorius **Konstantin von Neurathas** nubaustas 15 metu kalėjimo, pripažintas kaltu visais pakaltinimo paunktais.

Buv. povandeninio laivyno vadas, vėliau karo laivyno ir pagaliau Hitlerio vietininkas Karl Doenitzas nubaustas 10 metu kalėjimo, pripažintas kaltu 2 ir 3-ju pakaltinimo punktais.

Schachtas, von Papenas ir Fritzsche, kaip jau minėta, išteisinti ir tuojau pat paleisti iš kalėjimo.

Stuttgarto radijo pranešimu visi pasmerktieji mirti buvo gave pranešima, kad paduotieji malonės prašymai yra atmesti ir mirties bausmė bus vykdoma spaliu mėn. 16 d. ryta. Karo nusikaltėliai su didžiausiomis apsaugos priemonėmis buvo pervežti i Berlyno kalėjima.

Labai susirupines ir baisiai susinervaves buvo Hermann Göringas, kiti laikėsi ramiau.

Mirties išvakarėse beveik visi pasmerktieji gavo bažnytini patarnavima, bet Alfred Rosenbergas, naciu partijos ideologijos kurėjas ir filosofas nuo bet kokio susitaikinimo su Bažnyčia griežtai atsisakė ir laikėsi išdidžiai.

Hermann Göringas skaitė biblija ir sakėsi savo dvasiškiui išliksias visai ramus iki paskutinio akimirksnio, Wilhelm Keitelis ramiausiai pavalgė ir nuėjo gulti, i kiti ilgai kalbėjosi su dvasiškiais ir guodėsi teikiamu suraminimu. Hermann Göringas nusižudė.

Kad išvengti bet kokio šamokslo mirties valanda nebuvo visuomenei paskelbta. Spaliu 16 d. ryta 2,45 val. buvo paskutinis pakartas ir kas 5 minutės kariant kiekviena iš eilės dešimt pakaruokliu.

NESPROGUSI BOMBA

Buves rytu fronto viduriniojo ruožo štabo aukštas karininkas F. von Schlabrendorff parašė atsiminimus, kuriuos išleido viena Züricho (Sveicarijoj) leidykla. Sioje knygoje, tarp kitko, aprašomas nepavykes prieš Hitleri atentatas 1943 m. pavasari. Čia paduodame skaitytojams ištrauka, paimta iš "Neue Züricher Zeitung." **Vert.**

Norėdami išvengti politiniu nesklandumu, nutarėme Hitleri ne nušauti, o inscenizuoti nelaiminga atsitikima ir likviduoti ji su pagalba bombos, italpintos jo lektuve Hitleris tuo metu turėjo daug šalininku, taigi planuojant puča, teko skaitytis su galingu pasipriešinimu. Plk. Treschkowas (sušaudytas liepos 20 d.) jau keli mėnesiai turejo pasikesinimui reikalinga sprogstamaja medžiaga, kuria jam prisatė plk. von Gersdorffas.

Parenkant medžiaga iš karto pamatėme, kad vokiška medžiaga pasikesinimui netinka. Ja buvo galima detonuoti tik su pagalba padegamojo prietaiso, kuris veikdamas švelniai traškėjo. Taigi, veikianti bomba galėtu sukelti stebėtojo dėmesi, ir pasikesinimas galėtu per anksti paaiškėti. Todėl pasirinkome angliška medžiaga ir angliška padegama prietaisa. Si medžiaga ne karta būdavo išmetama Vokietijoje iš anglu lektuvu, greičiausia, anglu agentams.

Si medžiaga turėjo puikiu savybiu. Storos knygos dydžio užtaisas galėjo sudraskyti visa, kas būtu vidutinio dydžio kambary. Anglu padeg. prietaisai buvo sukonstruoti nepa prastai sumaniai. Žinojome tris ju tipus: su 10 min., pusvalandiniu ir dvieju valandu gaistukais. Tad veikimo priemonėse turėjome dideli pasirinkima; juo labiau, kad padegamasis prietaisas veikė be garso, paprasčiausiai paspaudus detonatoriaus kakliuka, buvo sutraiskomas indelis su edančiu skystimu. Sis skystis — per tam tikra laiko tarpa — praėsdavo vielele, prilaikančia skiltuvo spyruokle, ir skiltuvas trenkdavo i kapsule, detonuojančia jau visa užtaisa.

Tseschkowas ir aš nusprendeme pirmiausia nuodugniai susipažinti su bomba. Sumontavome ja ne iš vieno užtaiso, o iš dvieju, kad būtume visiškai tikri sprogimo rezultatais. Visa supakavome, kaip dvi konjako bonkas. Pakuodami turėjome galvoje, kad padegamasis prietaisas turės būti paleistas, neišvyniojus popieriaus. Taip parengta ryšuliuka 1943 m. kovo 13 d. užrakinau tik man vienam teprieinamoj dežutej.

Feldmaršalas Kluge ir plk. Treschkowas nuvažiavo i Smolensko aerodroma ir laukė atskrendant Hitlerio. Sis atvyko, kaip paprastai, su nepaprastai gausiu palydovu buriu. Nebūtu buve sunkumu pakišti bomba konferencijos salėje. Tačiau, čia pasikesinima vykdant, žutu Kluge ir kiti aukštesnieji vadai — pasitarimo dalyviai. Nustotume asmenybiu, kuriu pagalbos tikėjomės, rendami valdžios pakeitimo plana.

Pietu metu, pasitarimams pasibaigus, Treschkowas paklausė Hitleri lydėjusi plk. Brandta, ar pastarasis negalėtu paimti su savim ir nugabenti i vyriausiaja bustine maža siuntinėli: dvi konjako bonkas, skirtas generolui Stieffui. Brandtas atsakė teigiamai. Dar prieš pietus paskambinau i Berlyna kapitonui Gehre, generolo Osterio paskirtam mano konspiratyviniam bendradarbiui, ir sutartu būdu pranešiau, kad pasikesinimas bus ivykdytas tos pačios dienos buvyje. Gehre tuoj praneše tai gen. Osterini ir Olbrichtui (sušaudytas po liepos 20 d. atentato. Vert.). Juodu turėjo imtis paskutiniu pasirengiamuju priemoniu Vokietijos valdžiai perimti.

Po pietu Hitleris, Kluges ir Treschkowo lydimas, automobiliu nuvažiavo atgal i aerodroma. Aš tuo tarpu išėmiau iš sleptuvės bomba ir kitu automobiliu nuvežiau ja i aerodroma. Ten sulaukiau akimirkos, kada Hitleris ilips i savo lektuva, ir paspaudžiau detonatoriaus kakliuka. Sekančia akimirka, Treschkowui davus ženkla, ryšuleli padaviau Brandtui, kuris, kaip mūsu buvo numatyta, sedo i ta pati lėktuva. Lėktuvas startavo apie 15 val. Skridimo tikslas buvo vyriausioji Hitlerio bustine Rytprusiuose.

(5 puslp.)

Pašelusiame itempime grižome i savo bustines, iš kur vėl telefonavau kpt. Gehre Berlynan, pranešdamas jam vel sutartu būdu, kad padegamasis prietaisas veikia. Žinojome, kad Hitlerio lėktuvas turi ypatingas apsisaugojimo priemones: kabinos buvo atskirtos viena nuo kitos, Hitlerio kabina buvo atskirai, specialiai gerai apšarvuota ir turėjo specialius irenginius, igalinančius tiesiai iš jos iššokti su parašiutu. Buvome taciau tikri, kad bomba sudraskys visa lėktuva neiššskiriant ne šarvuotosios kabinos.

Pagal padegamojo prietaiso apskaičiavima, laukėme Hitlerio lėktuvo katastrofos tuoj po pietu, dar nepasiekus Minsko. Tikėjomės, kad pirma žinia apie nelaime gausime per radija iš kurio nors Hitlerio lėktuvo lydinčio naikintuvo.

Bet nieko neatsitiko.

Praslinkus daugiau nei dviems valandoms, gavome visas viltis sugriovusia žinia, kad Hitleris išlipo Rastenburgo (Rytprusiuose) aerodrome iš lėktuvo ir nuvyko i savo būstine.

Nemokėjome išsiaiškinti nepasisekimo priežasciu. Tuoj paskambinau Gehre. Po to karštligiškai tarėmės su Treschkowu, ka daryti toliau. Jisai nutarė paskambinti i Hitlerio bustine pulkininkui Brandtui. Tam, kuriam bomba buvo iteikta. Klausė, ar siuntinėlis, adresuotas generolui Stieffui, tebera pas ji. Brandtas patvirtino. Iš jo atsakymu padarėme išvada, kad tikrasis siuntos turis dar nesusektas. Tada Treschkowas paprašė siuntinėlio adresatui neperduoti ir palaikyti ji iki sekancios dienos.

Neva skubiais tarnybos reikalais tuoj isskridau lėktuvu i Rastenburga, suradau bustinėje Brandta ir pakeičiau ryšuli su bomba i kita, kuriame iš tikruju buvo dvi konjako bonkos. Dar šiandien susijaudinu prisimines, kaip nieko nenujaucias Hitlerio adjutantas paduodamas man ryšuli juokdamasis, stipriai ji pakratė. Maniau, kad bomba kiekviena akimirka gali sprogti, nes padegamasis prietaisas buvo ijungtas.

Dirbtinai ramiai pasiemiau ryšulėli, atidaviau kita ir automobilu nuskubėjau i netoliese esancia geležinkelio stoti. Ten sandariai uždengiau užuolaida man skirto vagono skyriaus langus, užrakinau duris ir su didžiausiu atsargumu peiliuku atidariau ryšuli. Nuvyniojes popieri, patyriau, kad abi bombos yra sveikos. Kuo švelniausiai nuėmiau padegamaji prietaisa ir ji išardžiau.

Nustebes pamačiau, kad indelis su edančiu skystimu buvo reikiamai sutraiškytas. Vielelė, prilaikanti itempto skiltuvo spyruokle, praėsta ir skiltuvas buvo priekinėj padėty, kaip ji buvo nusviedusi spyruoklė. Pasikesinimo nepasisekimo priežastimi buvo kapsules neiskelimas.

Verte Vl. Vr.

PABĖGĖLIUS GINA

Asylio teisė (Prieglaudos). Prancūzu spauda vis labiau pradeda domėtis be tėvynės likusiu žmoniu būkle. Tėvas Chaillet S. J. **laikraštyje "Temoignage Chretien"** plačiai apie tai rašo savo per du numerius ėjusiame straipsnyje. Tie žmones, sako jis, be paso, be maisto kortelės, be reguliaraus darbo galimybės, savo pastangomis, visur susikūrė mažus "stebūklu rūmus", kur jie gyvena, kaip gali. Jie yra nekarta apšaukiami karo nusikaltėliais ir reikalaujama ju išdavimo. Savo kraštus jie apleido, ne kaip žmonės neramios sažinės, bet kaip žmonės, kurie protestuoja prieš neteisėta savo kraštu valdyma ir gina savo garbe bei laisve. Jie nenori tokio likimo, koks ištiko Pabaltiečius, kuriuos Svedai išdavė Rusams ir kurie sausio 25 d. iš Trelleburgo uosto Rusu laivu "Beloostrov" buvo išvežti. Autorius savo straipsni baigia reikalaudamas šiems žmonėms suteikti Prancūzijoje prieglauda. Reikia suprastinti dokumentu išdavimo formalumus, reikia jiems garantuoti, tas pačias darbo ir atlyginimo teises, kaip ir prancūzams, reikia sudaryti galimybe jiems prisiderinti prie Prancūzu ūkio, ir po kurio laiko, leisti norintiems priimti Prancūzu pilietybe. Prancūzija tokiu savo žestu parodytu, kad ji yra ištikima savo humaniškoms tradicijoms.

Naujosios **Prancūzu konstitucijos 6 paragrafas** garantuoja, visiems persekiojamiems už žmogaus laisves ir teises Prancūzjios žemėje, asylio teise. Tai reiškia, kad persekiojamasis nebus išduotas savo priešams.

Asylio teisė savo kilme veda iš Bažnyčios. Yra sena Bažnyčios teisė, kad nusikaltėlis, atbėgęs i bažnyčia, negali būti iš jos prievarta išvedamas. Toki žmogu Bažnyčia ima savo globon. Šios teisės ir pareigos Bažnyčia ir šiandien nėra atsisakiusi. **1179 Kanonas Bažnyčios Teisiu Knygoje ir šiandien** ta teise nusikaltusiam žmogui pripažista.

Šiuo nuostatu Bažnyčia rodo ipatinga meile ir rūpesti nusikaltusiam žmogui. Kitas klausimas, kiek ta teisė yra, kur nors, civilinės valdžios respektuojama.

LIETUVOS ŽYDU TRAGEDIJA NÜREMBERGO TEISME

New York (LAIC) — Savo laiku rašėme apie Lietuvos žydu tragedija.. Neperseniai ta pacia tema buvo pasirodes išsamus straipsnis ir Lithuanian Bulletin (žr. The Extermination of Lithuanian Jews, pavasariniame biuletenio numeryje). Abu straipsniai sutaria, vertindami žydu aukas Lietuvoje i 230,000—240,000.

Rugpjucio 14d., Lietuvos žydu tragedija rado atgarsio ir Nürembergo teisme. Kaip žinome, šiuo metu Nüremberge svarstoma kolektyvė vadinamuju SA (naciška "Sturm Abteilung" organizacija) teisminė atsakomybė. Šios organizacijos nariai Lietuvoje buvo vadinami "smogikais".

Taigi, tulas Vilniaus žydas — Sioma Gol — parodo kaip 1944 metais, kartu su kitais Vilniaus getto kaliniais, jis buvo išvarytas naciu nužudytoms aukoms atkasinėti ir deginti. Mat, jausdami, kad karas gali pakrypti ir ne ju naudai, vokiškieji SA, 1944 metais pradedant, susirūpino nužudytu žmoniu palaiku likvidavimu.

S. Gol teko dalyvauti atkasime ir deginime 60.000 Vilniaus apylinkėje nužudytu žmoniu. Aukos buvo ivairios kilmės, toliau parodo Gol: žydai, lenku dvasiškiai, rusu karo belaisviai. Tarpe lavonu, liudininkas surado ir savo nuosavaji broli, kurs buvo naciu nužudytas 1941 metu rugsėjo mėnesyje.

Kraštai, kurie mus domina.

Apie Argentina ir lietuvius

Lietuviu tremtiniu tarpe vis didėjant susidomėjimui dėl galimybiu emigruoti i Pietu Amerika, ypač Argentina, apie šia šali cia duodame ziupsni bendru pastabu.

KRAŠTAS

Argentinos respublika ploto atžvilgiu yra antroji Pietu Amerikos valstybė, beveik iš 3,000.000 kvadratiniu kilometru. Ji turi arti 14 milijonu gyventoju, tat vienam kvadratiniam kilometrui netenka nė 5 žmonės. Tai, be abejo, viena mažiausiai apgyventu pasaulio šaliu.

Pietinės jos provincijos — milžiniški Patagonijos plotai tebėra tušti tyrlaukiai, kur retu, gyventoju pagrindinis verslas yra galvijai, ypač avys. Dauguma argentinieciu ir emigrantu susispiete Buenos Aires, Cordobos (skait. Kordobos), Santa Fe ir Entre Rios provincijose. Derlingumo, klimato ir civilizuotumo požymiu ši sritis patogiausia. Joje nėra tikru žiemu, nėra nė naikinančiu karščiu. Patagonijoje, kaip Chubut (sk. Čiubut) ir Santa Cruz provincijose, skurdus akmeningas dirvožemis, smarkūs vėjai ir ilgos žiemos, o šiaurėje, prie Brazilijos, Paragvajaus ir Bolivijos sienu, priešingai — tropiški karščiai. Chaco (Čiako) miškai ir pelkės europiečiams apgyventi beveik neimanoma.

Visu Pacifiko pakraščiu, kaimynystėje su Čilės valstybe tesiasi Andu kalnai, vietomis net 6.000 ir 7.000 metru aukščio. Ju slėniuose ir apylinkėse, ypač Mendozos provincijoje puikiai auga vynuogės. Natūralu, tokio ilgio valstybėje, kaip maždaug nuo Suomijos iki Sacharos, klimatas, žmonės ir gyvenimo būdas labai ivairuoja.

PIRMUTINĖ AMERIKOS PIETUOSE

Argentina yra pirmutinė P. Amerikos valstybė savo ekonominiu turtingumu ir civilizacijos bei kultūros lygiu. Jos gyvulininkystė, kvieciu ir kukurūzu ūkis garsus visame pasauly. Auga ivairiausiu rūšiu vaisiai, medvilnė, cukrinės nendrės ir vynuogės. Iš abieju Amerikos kontinentu vyno cia pagaminama daugiausia. Turi savo anglies ir žibalo, nors jauna, bet smarkiai besiplečiancia sunkiaja ir tekstilės pramone.

Greta Urugvajaus, Argentina, išsiskiria mažiausiu analfabetu nuošimciu. Ji išlaiko šesis universitetus, o knygu ir periodiniu spausdiniu leidimu stovi pirmoje vietoje po J. A. V. ir Kanados. Buenos Aires knygomis konkuruoja su New Yorku. Rasyba Argentinoje yra ispanu bendrinė; šnekamoji tarmė castellaniška. Iš kitu dažniau vartojamu kalbu pirmoje vietoje yra anglu, prancūzu, italu, rečiau ir vokiečiu.

Federalinė sostinė Buenos Aires turi virš pustrečio milijono gyventoju. Tai žymiausias P. Amerikos didmiestis. Kiti didesni miestai: Rosario (500.000 gyv.), La Plata, Cordoba, Santa Fe, Mendoza ir Bahia Blanca. Miestuose dideli nuošimtį sudaro ivairiu tautu emigrantai; Buenos Aires, manoma, ju esant apie 40 — 50 nuošimčiu.

ATEIVIAI IR JU ITAKA

Anglu kolonistai Argentinoje ekonominiu ir kultūriniu lygiu yra žymiausia ateiviu bendruomenė. Ju itaka labai svari. Stiprias savo kolonijas turi italai, prancūzai, vokiečiai, šveicarai. Vietinio gyventojo tipas, vadinamas criollo (sk. krijozio) yra kolonijaliniu laiku ispanu ar italu palikuonis, ilgainiui asimilavesis su indėnu rase. Criollo vardu mėgsta va dintis ir bet kuris argentiniietis patriotas. Ju būdas staigus, religija, apskritai katalikiškoji, kai kurie paprociai indėniški. Taciau tikru indėnu Argentnoje esa gal apie 40.000; jie bastosi tropikalinėje srityje, daugiausia Chaco ir Formosos džiunglėse.

KLIMMATAS

Argentina, Urugvajus ir Čile klimato požiūriu šiaurės rytu ir vidurio Europos emigrantams aklimatizuotis yra palankiausios P. Amerikos šalys. Jos daugiausia ir civilizuotos. Vis dėlto, net ir šiu šaliu klimatas daugeliui neina i sveikata. Apskritai, čia žmonės greičiau sensta, savotiška australinio pusrutulio žemės ir saulės saveika mūsu žmones vargina ir slėgia. Metu laikai čia priešingi Europos laikams.

Ziema P. Amerikoje vadinami birželio, liepos ir rugpiūčio mėnesiai. Vidurvasaris — gruodis, sausis ir vasaris. Daugiausiai apgyventoje Argentinos srityje vasaros karščiai ivairuoja tarp 35 — 45 Celsijaus laip. Ziemos m. apie Buenos Aires sniego neesti, bet būna dažnai lietaus ir iky riu šaltu miglu. Kadangi pats miestas stovi prie didžiulės La Platos upės, apsuptas lygumu ir pelkiu, oras čia tiek žiema, tiek vasara yra perdaug drėgnas, palankus reumatizmo ir plauciu ligoms.

LIETUVIAI ARGENTINOJE

Lietuviai, gal ju 90%, gyvena pačiame Buenos Aires mieste, jo priemiesčiuose ir to paties vardo provincijoje. Tikros statistikos nėra, tačiau nuosaikiai apskaiciuojama, kad Argentinoje gyvena apie 30.000 mūsu tautiečiu, čia atvykusiu daugiausia tarp 1926 — 1930 metu.

Nugalėdami aklimatizavimosi sunkumus, pergyvene nedarbo krizes, pramoke kalbos ir prisitaike prie nauju papročiu, dauguma lietuviu isikūrė kad ir neištaigingai, tai betgi pakenčiamai, o kai kurie ir gerai. Dalis dirba fabrikuose, dalis ėmėsi amatu, verslo, nuėjo porteriais, šoferiais ir kambariniais tarnais i turtinguju namus. Vienas kitas pralobo isitaise nuosavas imones. Žemės ūkiu lietuviu Argentinoje užsiima mažai.

Lietuviu, kaipo darbininku, vardas geras; ypač lietuvaitės virėjos ir namu apyvokos tarnaitės giriamos ir ieškomos.

Deja, reikia priimti, jog tam tikras skaičius mūsu išeiviu, kaip Argentinoje, taip Urugvajuje ir Brazilijoje, gyvenimo kovos neatlaikė ir žuvo. Kartais perdidelis itempimas dėl materialinio būvio, koks nors išnaudojimas (gana dažnas reiškinys P. Amerikoje), apsivylimai, tėvynės nostalgija, klimatas palaužia sveikata, suardo nervus. Buenos Aires, pavyzdžiui, psichiatrinėse ligoninėse ir prieglaudose vis pasitaiko po keleta net keliolika lietuviu ir lietuvaičiu.

Dar daugiau nervu pusiausvyra praradusiu slankioja gatvėmis ar prisiglaude prie pažisamu. Iš dalies šios nelaimės plitimui prisideda perdidelis prasto stipraus vyno vartojimas, ypač kenksmingas tvankiame Buenos Aires didmiesty. Panašiai yra ir su kitu tautu ateiviais.

(Bus daugiau)

ALp(LKA)3597
1946, Nr. 3

TĖVYNĖS PADANGĖ

*** Lietuvos laivynas sunaikintas.** Iš patikimu, šaltiniu pranešama, kad 1940 metais Lietuva savo upyne jau turėjo 21 garlaivi, 9 motorlaivius ir 47 baidokus. Šios flotilijos pajėgumui įvertinti reikia turėti galvoje, kad vienas 600 tonu talpos baidokas gali paimti net 40 vagonu krovini. Visi tie laivai buvo daugiausia privačiu savininku nuosavybė.

1936 m. Klaipėdoje, susikūres **"Lietuvos Baltijos Loydas"**, turėjo 8 jūros laivus. Ta bendrovė stengėsi perimti ir vidaus laivininkyste, buvo išnuomavusi arba nupirkusi visa eile garlaiviu ir baidoku. Šiuos visus laivus rusai 1940 metais konfiskavo, pavesdami juos sovietu upiu komisaro žinybai. Kai kurie Lietuvos laivai buvo pasiusti i Pripetės baseina.

*** Vokiečiai nusavino likusius laivus.** Atėje 1941 m. vokiečiai laivu savininkams negražino. Jie sudarė "Nemuno laivininkystės bendrove, kuri tarnavo Vokietijos interesams.

"Planeta", viena geriausiu Lietuvos laivu, pasisavino Tilžės laivininkystės firmos savininkas Preugschat.

Jis perkrikštijo ja i "Preussen" ir paleido vežioti keleivius Tilžes-Samlininku ir Tilžes-Rusnės linijomis.

"Nemuno" Bendrove perkelė Karaliaučiun. Sovietams artejant 1944 m. pradz, Lietuvos vokieciai **"Nemuno"** bendrove perkėlė i Karaliauciu, isakydami ten rinktis ir visiems laivams.

Vieno Karaliauciaus bombardavimo metu uoste buvo užmuštas **"Palangos"** kapitonas Virakas, o 1944 m. rugp. 30 d. per didiji Karaliauciaus bombardavima buvo sudegintas motorlaivis **"Nėris"**.

1945 m. sovietu žiemos puolimas lietuviška laivyna užklupo išalusi Rytprusiuose ir tik mažai laivyno daliai pavyko pasiekti vakaru zona.

*** Septyni laivai liko Karaliaučiuje.** Du nedideli garlaiviukai liko Vilniuje. Remonto reikalaves garlaivis "Matilda", liko Jurbarke.

"Liutas", "Venera", "Aksena", "Nemunas", "Švyturys" ir **"Kestutis"** liko Karaliauciuje. **"Palanga"** ir **"Vilkija"** buvo artilerijos ugnies sužaloti pakeliui iš Karaliauciaus i Piluva ir, berods, abu kanale nuskendo.

"Lietuva", "Rambynas" ir **"Vytis"** atplaukė i Piluva ir ten liko. **"Ekspresas", "Vaidyla"** ir valdiškasis **"Vilnius"** paskandinti prie Dancigo.

*** Daugelis Motorlaiviu liko Karaliaučiuj.** "Karys" liko Kiunstrine, o **"Jėga"** — kažkur tarp Berlyno ir Bytgoscio. Tiktai **"Balanda"** ir **"Lithuania"** laimingai pasiekė vakarus.

Motorlaiviai **"Birštonas", "Vilkas", "Bebras", "Linksmutė"** ir **"Merkys** liko Karaliauciuje. **"Žemaitis"** per ledus prasimusė i Piluva ir pasileido i vakarus, bet jo likimas nežinomas. Iš motorlaiviu tik **"Udra"** ir **"Lapė"** pasiekė vakarus.

28 baidokai pasil'ko Karaliaučiuje, o kiti išsimėtė po visus Rytprūsius. Iš baidoku tik vienas **"Rimgaila"** pasiekė vakarus.

Tuo būdu, gražioji dalis lietuviškojo laivyno ir žuvo.

SENIEJI CARO METODAI "PERKRIKŠTYTI" LIETUVA.

Inter-Catholic Press Agenty iš Paryžiaus praneša, kad po Lietuva, Latvija ir Estija važinėja Maskvos patriarchato emisarai, versdami žmones pereiti i Rusijos ortodoksu bažnyčia. Sitie Maskvos agentai reikalauja, kad gyventojai prašytu atidaryti ortodoksu cerkves. Toliau ta pati agentūra rašo: "Kadangi gyventojai atsisako pildyti Maskvos reikalavimus — atsižadėti katalikybes, tai ištisos bendruomenės išvežamos i tolimus Rusijos kampus."

TRAKAI.

Pelėsiais ir kerpe apaugus aukštai
Traku, štai garbinga pilis!
Garsius jos valdovus užmigdė kapai,
O ji tebestovi dar vis!
Bet amžiai bėga, ir griuvančios sienos
Kasdiena nyksta apleistos ir vienos!

Kad vėjas pakyla ir drumzdžias vanduo,
Ir ežeras veržias platyn, —
Vilnis gena vilni, ir mūro akmuo
Paplautas nuvirsta žemyn!
Ir griūva sienos, liudnesnės kasdiena,
Ir virkdo jautru lietuvi kiekviena!

Pilis, ka tiek amžiu praleidai garsiai!
Išauklinai tiek milžinu!
Ka Vytauto didžio galybe matei,
Kad klausė Jo žemės gudu!
Kur tavo galė garsi padavimais?
Ir kur senovė, brangi atminimais?

Nutilusios sienos, apleistos visu,
Bet balso ginklu ir žmogaus!
Kiek primenat man jūs brangiuju laiku
Ant vieškelio amžiu plataus!
Laikai brangiausi! ar mums dar užklyste?
Ar gal pradingot kaip mūsu jaunystė?

Kada tik važiuodamas regėjau Trakus,
Man plyšo iš skausmo širdis:
Skruostus ašarėlė mazgojo gilius,
Ir temo diena lyg naktis!
Ir veltui dvasia pakelti norėjau,
Aplink vien nakti juoda regėjau!

Maironis.

VILNIAUS IR KAUNO GATVĖSE TAMSU.

Vilniaus ir Kauno gatvės vakarais ir naktimis labai menkai apšviečiamos. Taip pat ne visi gyventojai turi namuose šviesa ir tenkinasi savo darbo žibalinėmis "kaptilkomis". Teikiamoji elektros srovė labai silpna.

Vaikščioti dabar leidžiama visa nakti. Bet kadangi labai dažnai pasitaiko užpuolimu ir nužudymu, tai zmonės yra priversti sėdėti namie. Jei kas eina i teatra ar kina, tai stengiasi eiti būriais, tada saugiau.

Sakysim, Kaune, po spektaklio nakti, išėjus iš teatro, prie duru girdėti šauksmai: ponai, kas einat i Sančius? Draugai, kas su manim i Zaliakalni, kas i Aleksota? Mat, grižti vienam, i tuos tolesnius Kauno priemiesčius, būtu labai pavojinga.

KAUNAS — MIESTAS BE GYVUMO. Siandien Kaune jokio judėjimo. Buvusioji Laisvės alėja atrodo apmirusi ir tik retai kada joje praeivis pasirodo. Jokiu susisiekimo priemoniu. Jei nebūtu vežiku, tai tektu pačiam nešioti čemodanus iš viešbučio i stoti. Vežikai, matyt, paliks tradiciniu Kauno vaizdu.

LIETUVOJE DAINUOJA

"Palinko liepa šalia kelio,
Pravirko motina sena...
Sūneli Tėvynė tave šaukia, —
Ir vėl laisva bus Lietuva.
O jeigu mirsiu už Tėvyne,
Už brangu varda mūs šalies,
Mergaite, papuoški man kapa
Baltais akaciju žiedais."

TĖVYNĖ NETEKO DVIEJU SŪNU

MIRĖ BUV. LIETUVOS PREZIDENTAS.

Amerikos lietuviu laikraštis "Darbininkas" š. m. rugpiučio mėn. 31 d. Nr. rašo:

"Šiomis dienomis gauta žinia, kad Sibire, būdamas ištrėmime, mirė buv. Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis. A. a. Aleks. Stulginskis gimė 1885 metais Kaltinėnu parapijoje, Raseiniu aps. Mokėsi Austrijoje ir Vokietijoje, ten baigdamas žemės ukio mokslus.

Pirmojo pasaulinio karo metu daug dirbo Aleks. Stulginskis šalpos srityje. Vedant kovas dėl Lietuvos Nepriklausomybės, jis buvo išrinktas Lietuvos Tarybos nariu ir pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės akta.

Lietuvai atgavus nepriklausomybe, Aleks. Stulginskis buvo keliuose ministeriu kabinetuose ir, susirinkus Steigiamajam Seimui, jis buvo išrinktas respublikos prezidentu. Lietuvos prezidentu išbuvo jis iki 1926 metu vasaros.

Kai Rusija užėmė Lietuva, tai Aleks. Stulginskis, drauge su kitais patrijotais lietuviais, buvo išvežtas i Sibira. Ten turėjo gyventi labai žiauriose salygose.

Buv. Lietuvos prezidentas Aleks. Stulginskis mirė svetur išvežtas, nesulaukes Lietuvos nepriklausomybės.

MIRĖ JONAS VENAGAITIS.

Po ilgesnės ligos š. m. rugsėjo mėn. 9 d. Kaselyje, Matenbergo lietuviu stovykloje mirė Jonas Vanagaitis.

Velionis buvo gimes Mažojoje Lietuvoje, Ragainės apskrityje 1869 met. rugsėjo mėn. 23 d. ir priklausė nedideliam Mažosios Lietuvos didžiuju visuomeninku rateliui, kuris tautos žadinimo darba pradėjo dar senaisiais prieškariniais. Jo netekimas skaudžiai palieče visa lietuviu tauta ir ypač jos sunus, pasilikusius Mažojoje Lietuvoje.

STUDENTAI VAKARINĖJE VOKIETIJOJE.

Skaičius lietuviu studentu, lankančiu universitetus vakarinėje Vokietijoje, prašoko 1300. Tuo būdu lietuviu studentu Vokietijoje dabar yra daugiau, negu kurios kitos tautybės. Hamburgo Pabaltijo universitete esama 400 lietuviu; kituose Vokietijos universitetuose 928.

LIETUVOS ARTISTAI.

Lietuvos artistai suorganizavo savo suvažiavima Kaselyje. Jame dalyvavo apie 50 scenos darbuotoju, kurie išrinko savo atstovybe su pirmininku p. I. Nauragiu, Kauno operos solistu, prišakyje.

Ivairios Žinios

REIKŠMINGAS PSICHOLOGINIS ATRADIMAS

Amerikiečiu mokslinė istaiga, vadovaujama prof. Watson Daviso, išskaičiuoja dešimt svarbiausiu mokslinių rtaadimu, padarytu 1945 metais. Pirmoje vietoje, žinoma, eina atominė bomba, antroje vietoje eina padaryta didelė pažanga chemijos moksle, išskiriant kai kuriuos uranijaus grupės elementus ir t. t. Šeštoje vietoje yra minimas gana keistas atradimas iš psichologijos srities. Kare prieš Japonus buvo panaudoti kai kurie psichologiniai metodai, kurie daug prisidėjo pagreitinti Japonijos kapituliacija.

SOVIETU ZONA VOKIETIJOJE SUBEDIEVINAMA.

Danu laikraščio "Kristligt Dagblad" Londono korespondento pranešimu tikybos dėstymas rusu okupuotoje zonoje Vokietijoje atskiru rusu dekretu uždraudžiamas nuo rugsėjo 9 d. Be to ir pamokslai bažnyčiose bus rusu policijos kontroliuojami. Greičiausia kunigai turės pamokslu turini raštu pristatyti rusu cenzūrai. Pačiam Berlynui, vakaru sajungininkams protestuojant, padaryta išimtis. Saryšy su tuo visos "vakarietiškos tradicijos" bus ignoruojamos. Rusu kalba bus privaloma mokyklose. Tėvai turės tik labai labai ribota sprendimo teise mokyklu klausimuose.

NUMATOMA DIDELIAME MASTABE imigracija Brazilijon. S. m. liepos mėn. 16 d. Sao Paulyje lankėsi p. ministras João Alberto bei užklaustas apie atsilankymo tiksla pareiškė, kad atvyko susitarti su São Paulo Estado valdžia apie, atvykstančiu S. Amerikos ir Anglijos techniku Brazilijon, priešimo programa.

Minimi technikai atvyksta šiomis dienomis ir ju tikslas yra ištirti imigrantu apgyvendinimo salygas.

Prie to p. João Alberto pažymėjo, kad tarpe imigrantu, kurie atvyks iš Europos bus taip-gi ir lietuviai, lenkai, čekai bei estai, kuriu pervežimas bus amerikonu ir anglu finansuojamas. O kai dėl italu ir ispanu pervežimo, tai jie vyks Brazilijos saskaiton.

IŠĖJO NAUJASIS TESTAMENTAS LIETUVIU KALBA.

Amerikoje Bostono mieste išėjo iš spaudos naujasis testamentas, kuri lietuviu kalbon išvertė Kauno arkivyskupas ir metropolitas Jouzas Skvireckas, esantis šiuo metu lietuviu tremtiniu tarpe. Leidinys turi 765 puslapius.

I SKAITYTOJUS.

Nuoširdžiai dėkoju už aukas: Danijos lietuviams, Švedijos, Amerikos ir Anglijos. Nuo trečio numerio "Spinduliu" mėnesinis mokestis bus toks: Danijoj dirbantiems 3 kr., nedirbantiems 1,50 ore. Švedijoj 2 kr. Užsienyje pusė dolerio. Redakcija Högbergsgatan 57, Stockholm, Sweden. Atsakomasis redaktorius: **Georg Lander.**

J. E. VYSKUPAS KAROSAS GYVAS

— Vilkaviškio Vyskaupas yra gyvas. Vyskupas Antanas Karosas 91 metu senelis gyvena sunskuose, nes vilkaviškas yra visiškai sugriautas.

VIDŪNAS DAR RASO.

— Vidūnas šiuo metu tiek buvo nusilpes, kad vos galėjo pavaikščioti. Sis per 80 metu senelis ir dabar dar rašo.

Linkoln Bloms Boktryckeri, Stockholm 1946